

KOWALSKA-NAPORA Ewa¹

Atrybuty łańcucha dostaw - identyfikacja wartości logistycznej

Swojemu mentorowi i przyjacielowi Panu profesorowi Stanisławowi Tkaczykowi

WSTĘP

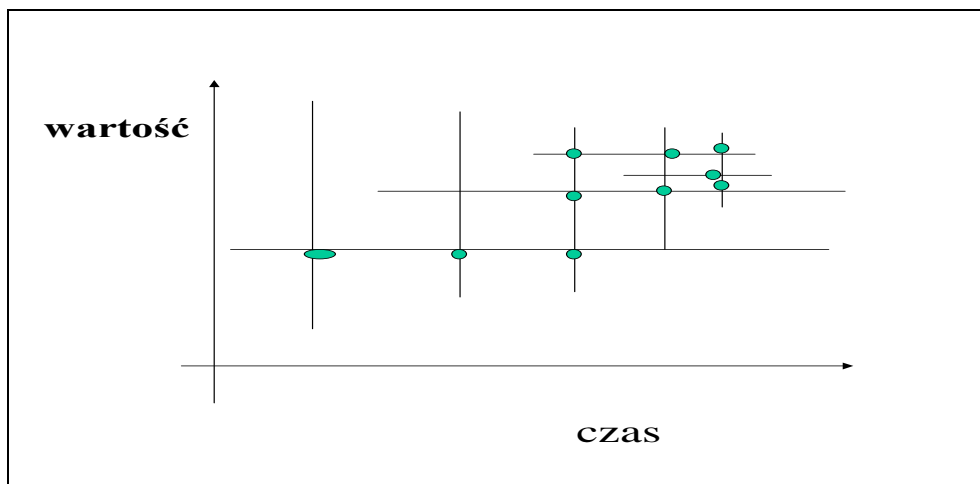
Jak pisze A. Szymonik, logistyka to zarządzanie łańcuchem dostaw [12], co tym samym wskazuje, że sam łańcuch dostaw jest wybranym elementem, który tworzy wartość dodaną poprzez jego właściwe kształtowanie i zarządzanie nim. Zarządzanie to racjonalne wykorzystanie zasobów pozostających w dyspozycji organizacji i jej relacje, a tym samym skoordynowanych ze sobą narzędzi zarządczych [5]. Pojawia się owa racjonalność jako efektywność, skuteczność, sprawność, jakość i elastyczność procesów podejmowanych decyzji, przy czym najważniejszą z nich pozostają dwie: efektywność i elastyczność decyzji i działań.

Jeżeli mamy czym zarządzać- powinniśmy wiedzieć w jaki sposób- tak, by tworzyć efekty wymierne, przy małym nakładzie zasobów- i równocześnie w sposób elastyczny. Identyfikując strategię organizacji typujemy rozwiązanie proponowane przez M.E. Portera- oparte na dyferencjacji lub koncentracji i/lub przewadze kosztowej [10], problem jednak polega na tym, że w niewielkim tylko stopniu, czasowo możemy te strategię ze sobą łączyć- ale i zasadniczo- robić to w taki sposób, by zachować elastyczność działania, przy wystarczająco dużej liczbie stopni swobody. Skoro zatem podstawy podstaw wprowadzających do tematu zostały przedstawione- zajmiemy się identyfikacją strukturalną i koordynacyjną łańcucha, i poprzez jego typowane atrybuty określimy opcje tworzenia wartości w systemie jaki tworzy.

1. ATRYBUTY ŁAŃCUCHA DOSTAW

Atrybuty łańcucha tworzą samoistną sieć interpretacyjną wartości przez siebie tworzoną. Do identyfikacji łańcucha możemy podchodzić poprzez poziom horyzontalny i wertykalny, tworząc pewnego rodzaju siatkę, z drugiej zaś strony oceniać go poprzez strukturę i funkcje koordynacyjne w tej strukturze realizowane.(rys 1.). Strategie łańcuchów dostaw kształtują się pod silnym wpływem dwóch powszechnie znanych zjawisk: customalizacji i globalizacji. Customalizacja wiąże się z naturą popytu. Z kolei globalizacja dotyczy zarówno warunków produkcji (w tym charakterystyki produktu) jak i natury popytu [4], co powinno być analizowane poprzez podejście strukturalne i koordynacyjne w budowie łańcucha.

¹ Politechnika Opolska, Katedra Logistyki, Wyższa Szkoła Bankowa, Wydział Zamiejscowy w Chorzowie, Katedra Logistyki, naporae@poczta.onet.pl

Rys. 1. Struktura i interfunkcyjne tworzenie wartości w łańcuchu dostaw; opracowanie własne.

Podejście strukturalne wiąże się z koniecznością identyfikacji struktur klasterowych i sieciowania [6], a to z kolei ma wymierny wpływ na ocenę koordynacji działań punktu modalnego w sieci. Innymi słowy podejście strukturalne odnosi się do struktury sieci w obszarze co-opetition i tworzy tym samym wzorzec koordynacyjny i relacyjny pomiędzy ogniwami, co ma wymierny wpływ na opcje tworzenia wartości. W pewnym zakresie powyższe można odnieść do nasycenia skupień i ich wartości poprzez analizę deglomeracji i aglomeracji. W literaturze przedmiotu odnajdujemy wiele sposobów interpretacji pojęcia- wartość, które generalnie sprowadza się do oceny encji bytu. Łatwo jest określić formę, trudniej treść, a jeszcze trudniej przesłanie i odbiór. Wartością jest dobro, a jego negacją zło. Jeżeli dostajemy dobro, jesteśmy dobrzy i możemy przekazać je dalej, bo mamy co przekazać. Wartością są uczucia, które tworzone są przez „wartość” i postrzeganie siebie.

1.1. Atrybuty łańcucha, a opcje tworzenia wartości

Jak powiedział kiedyś Pan T. Kramer, były Akowiec, wolnomyśliciel, patriota, profesor; nie wybieramy miejsca i czasu narodzin, naszych rodziców’ i dodałabym koloru skóry, „ważne jest to kim jesteśmy, jaki jest nasz cel, i o co walczymy” [7].

Znamienita część osób uważa, że wartością jest zysk; ale czy „zysk”, czy możliwość jego tworzenia w przyszłości? Osoba, która ocenia działania przedsiębiorcy, zdecydowanie może ocenić, iż kluczowym czynnikiem wzrostu danej organizacji jest generowany przez nią zysk. Przedsiębiorca odpowie, że kluczowym czynnikiem wzrostu organizacji jest opcja generowania zysku w założonym przedziale czasu. Ta niewielka zgoła różnica w odpowiedzi i oceny statusu tak zysku, jak i wartości- ma wymierny wpływ na zachowanie ogniwa łańcucha i perspektywiczne podejście do problemu.

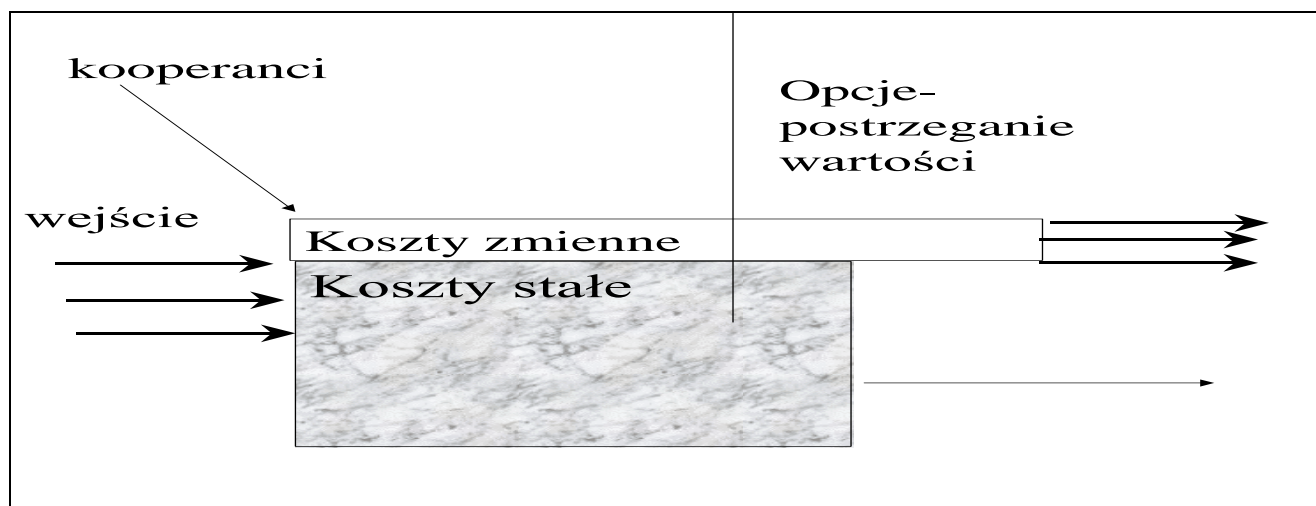
„wszystko, co twoja ręka ma sposobność zrobić, rób całą swą mocą, bo nie ma snucia planów , ani mądrości w miejscu, do którego idziesz” [8].

Istotę wartości dodanej oraz systemowy charakter tworzenia i transformacji wartości można bliżej określić przez pogłębioną interpretację logistycznego systemu i łańcucha tworzenia wartości dla klienta [3. s. 75].

Kluczowymi elementami w ocenie trafności budowy łańcucha i opcji tworzenia wartości mogą być:

- inżynieria efektywnego kształtowania kanału dystrybucji
- struktura interplanetarnego łańcucha dostaw
- spójna struktura klasterowa;
- czyli elementy strukturalne i koordynacyjne.

Powyższe sprowadza się do oceny opcji dystrybucji w odniesieniu do relacji w sieci, struktury produktu i popytu na niego. Wartość atrybutu łańcucha można scharakteryzować poprzez poszczególne subsystemy relacyjne i strukturalne (rys.2).

Rys. 2. Opcje tworzenia wartości poprzez atrybuty łańcucha; opracowanie własne na podstawie [1].

Pojęcie logistyki ma swoje źródła w greckim słowie „logos”, co oznacza rozum, rachunek, jak również „logistykos” czyli człowiek myślący według reguł logicznych (matematycznych i filozoficznych). Łaciński przymiotnik „logisticus” o znaczeniu: racjonalny, zdolny do logicznego myślenia, jest bliski znaczeniowo temu greckiemu terminowi. Inne źródła natomiast wskazują na etymologię z języka francuskiego, opierając się na słowach „loger” – mieszkać oraz „logis” – pozycja. [11, s. 9].

Ponieważ działania logistyczne nastawione są na maksymalne zaspokojenia potrzeb i oczekiwań klienta przy minimalnych kosztach przedsiębiorstwa, obejmują następujące sfery organizacji [2, s. 7]:

- marketingową – w sferze obsługi klienta
- inżynierską – w zakresie konfiguracji sieci logistycznej i doboru odpowiednich środków technicznych
- ekonomiczną – weryfikując efektywność ekonomiczną proponowanych rozwiązań
- informatyczną – jako dobór narzędzi systemowych wspomagających procesy informacyjno-decyzyjne.

2. EWALUACJA WARTOŚCI- OSOBOWO

Sama definicja, czym jest wartość jest interpretacyjnie niezrozumiała i jej zrozumienie zmienia się w zależnościach subiektywnych i historycznych. Dawniej najważniejszą wartością był honor i ojczyzna, chociaż można to rozumieć jako tożsame. Dzisiejsze spojrzenie na „honor” odnosi się do pewnego morale, etyki zachowań i niemalże konieczności bycia uczciwym w relacjach partnerskich w dłuższym przedziale czasu. W tym momencie pojawia się pytanie-....”konieczności?” Prowadzenie wojen i działań militarnych jest wysoce „nieekonomiczne” w kategorii analizy „zysku”, Prowadząc zajęcia, rozmawiając ze studentami- stawiam na wartości, czyli relacje z nimi. Dla mnie wartością jest to, co mogę, a nie co mam z rzeczy materialnych. Wartość to unikatowość i prostota, stopnie swobody i opcje na przyszłość. Nie ma nic cenniejszego- poza zdrowiem- ojczyzną- jak możliwość patrzenia w przyszłość z podniesionym czołem. Wartość to to, na co pracujemy całe życie i wymaga naszych starań; nie kupuje się jej w sklepie, nie ma koloru i zapachu, jest nami (rys. 3, 4).

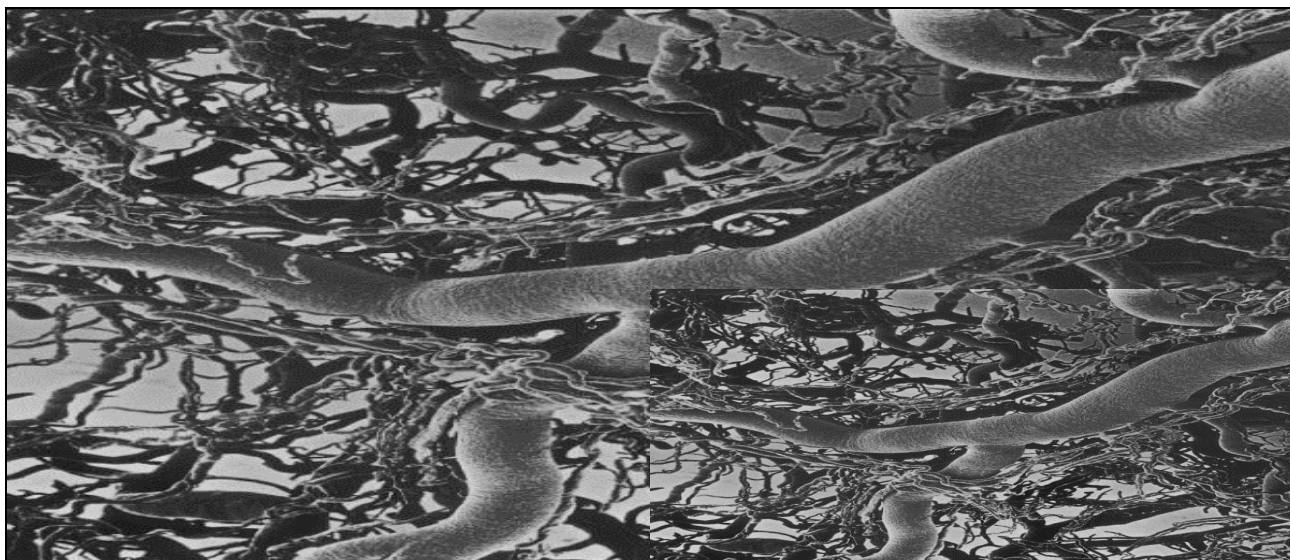
Rys.3. System oceny wartości; interpretacja własna.

Jak pisze K. Obłój, jesteśmy społeczeństwem komercji, pokoleniem F3, chcemy wszystko na „wczoraj”, szybko, tanio i skutecznie [9], jako klienci nie jesteśmy lojalni- kierując się doraźnym zyskiem. Nie szanujemy polskości, języka i własnych ideałów.

Rys.4. Pokój, honor, ojczyzna; interpretacja własna.

Gdy czytamy o atrybutach łańcucha dostaw/wartości pojawiają się koncepcje TBM, Just in Time, Just in Sequence, wielu autorów próbuje zabrać stanowisko odnośnie opcji tworzenia wartości- i bardzo dobrze, ale gdzie ona jest? Zdecydowanie nie jest w traktowaniu człowieka jako punktu, który ma nam przynieść zysk (rys.5).

Rys.5. Atrybuty łańcucha, a ewaluacja wartości w sieci, opracowanie własne.

Im dłuższa struktura sieci i jej historia, tym bardziej sama sieć i łańcuch staje się bardziej splątany, a relacje pomiędzy elementami mniej zrozumiałe; podobnie jak zasady nią rządzące. Budowa sieci ma w założeniu dać możliwość generowania zysku w przyszłości i może na tym polegać efektywność budowy struktury, o ile nie zapomni się o elementach tworzących wartość.

WNIOSKI

Kluczowym atrybutem łańcucha są opcje tworzenia wartości w poziomie i w pionie; ewaluacja wartości i myślenie perspektywiczne poprzez interplanetarny łańcuch dostaw i układy relacyjne.

Streszczenie

Artykuł dotyczy problematyki klasyfikacji atrybutów łańcucha dostaw i identyfikacji wartości logistycznej. Celem artykułu jest zdefiniowanie skali wpływu trafności oceny atrybutów łańcucha na możliwość tworzenia wartości logistycznej.

Założeniem badawczym pracy jest stwierdzenie, iż właściwe określenie atrybutów łańcucha wpływa na efektywne kształtowanie wartości logistycznej w tymże łańcuchu.

Supply chain attributes – identification of logistic value

Abstract

The article brings up the problematic issues of supply chain attributes classification and logistic value identification. The aim of the article was to define the scale of impact of supply chain assessment accuracy on the possibility of creating logistic value.

The research thesis of this paper is the assumption that a proper denotation of the chain's attributes impacts the efficient creation of logistic value within this chain.

BIBLIOGRAFIA

1. Balcerowicz L, Odkrywając wolność, przeciw zniewoleniu umysłów. Zysk i S-ka, Poznań 2012.
2. Bendkowski J., M. Pietrucha- Pacut M., Podstawy logistyki w dystrybucji. Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2003.
3. Blaik P., Identyfikacja struktury logistycznego systemu tworzenia i transformacji wartości, [w:] Blaik P., Matwiejun R. (red.), Logistyczny łańcuch tworzenia wartości. Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2008, pp. 75- 98.
4. Ciesielski M., Długosz J. (red.), Strategie łańcuchów dostaw. PWE, Warszawa 2010.
5. Korzeniowski L., Podstawy zarządzania organizacjami, Difin, Warszawa 2011.
6. Kowalska-Napora E., Projektowanie procesów logistycznych. Economicus, Szczecin 2012.

7. Kramer T., Koleje losu. Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Katowice 2009.
8. Księga Kaznodziei, wers 10, Biblia.
9. Oblój K., Tworzywo skutecznych strategii : na styku starych i nowych reguł konkurencji, PWE, Warszawa 2002.
10. Porter M.E., Strategia konkurencji: metody analizy sektorów i konkurentów, MT Biznes, Warszawa 2010.
11. Szpon J., Dembińska-Cyran I., Wiktorowska-Jasik A., Podstawy logistyki. Stowarzyszenie Naukowe Instytut Gospodarki i Rynku, Szczecin 2005.
12. Szymonik A, Logistyka i zarządzanie łańcuchem dostaw. Cz I, Difin, Warszawa 2010.